

EN
BÄTTRE
VÄRLD

FN-förbundet
UNA SWEDEN

AGENDA 2030

– globala målen för hållbar utveckling

INNEHÅLL

Förord	3
Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling	6
<i>Caroline Åberg, FN:s utvecklingsprogram UNDP</i>	
De globala målen är allas mål	11
<i>Tiina Nummi-Södergren, MyRight</i>	
Agenda 2030 och civilsamhällets roll	16
<i>Kenneth G Forslund, Socialdemokraterna</i>	
En global folkrörelse för Agenda 2030	21
<i>Romiana Bikasha, LSU</i>	
Hur länge ska vi fråga? Släpp in oss!	26
<i>Henrik Hammargren, Dag Hammarskjöld Foundation</i>	
Agenda 2030 – ett gemensamt globalt ansvar	31
<i>Eva Axelsson, KPA Pension</i>	
Näringslivet i bräschen för hållbar utveckling	38
<i>Birgitta Ohlsson, Liberalerna</i>	
Det är demokratin, dumbom	43
<i>Beatrice Bucht, FN-förbundets ambassadör för Agenda 2030</i>	
Agenda 2030 och HBTQ	48
Att diskutera	53
Om Svenska FN-förbundet	62

FÖRORD

Att Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling har antagits av FN:s medlemsländer är en stor framgång för det internationella samarbetet, men framför allt för alla människor oavsett var de befinner sig.

Att dokument antas är en sak. En annan sak är om dokumentet i fråga, i detta fall Agenda 2030, kommer att genomföras av de 193 länder som antog det. Efter att ha läst artiklarna i denna antologi slås jag av engagemanget, kraften och viljan att förbättra samhället.

Svenska FN-förbundet är en av många aktörer som kommer att dra sitt strå till stacken och bidra till att Agenda 2030 nås såväl globalt som nationellt och lokalt. FN-förbundet är en plattform för enskilda människor, lokal-föreningar, riksorganisationer, företag och inte att förglömma FN-skolor som tror på en bättre

värld och som jobbar för att förverkliga idén. Vi ser Agenda 2030 som ett kraftfullt verktyg för att få en mer hållbar utveckling som kommer alla människor till del.

FN-förbundet var aktivt i den FN-process som ledde fram till Agenda 2030. Vi framförde våra åsikter till Sveriges regering, men också direkt till FN. Vi var en av väldigt många civilsamhällesorganisationer som både påverkade politiken och kommenterade och kommunicerade processen.

Nu står vi inför några viktiga och utmanande år som kanske

är avgörande för människornas och planetens framtid, som det står i ingressen till Agenda 2030.

Jag hör ibland kommentaren att Agenda 2030 är för omfattande och har för många mål, 17, och för många delmål, 169 – för att inte tala om de, när detta skrivs, 230 indikatorer som FN:s medlemsländer enats om och som anger vad och hur man ska mäta för att avgöra hur målen uppfylls av respektive land. Agenda 2030 är en handlingsplan för människornas och planetens framtid på knappt 40 A4-sidor i den svenska översättningen. Det är högst rimligt att kräva att världens regeringar ska läsa och förstå handlingsplanen och upprätta strategier för hur deras länder ska arbeta för att genomföra agendan.

Agenda 2030 kan ses som en uppföljning av Agenda 21 som antogs vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992. Agenda 21 hade 40 kapitel fördelade på fyra av-

delningar. Den svenska översättningen blev drygt 500 sidor lång. Agenda 21 kom att få stor betydelse för de svenska kommunernas arbete med hållbar utveckling. Jag vill uppmana Sveriges kommuner att återuppta det arbetet med Agenda 2030 som vägledare.

Många av de som medverkar i antologin påtalar att målen är vagt formulerade och att diskriminerade och marginaliserade grupper i samhället inte syns i delmålen. Andra hävdar att skrivningar om mänskliga rättigheter, demokrati och fred lyser med sin frånvaro. Jag håller med. När beslut fattas av FN:s medlemsländer är det den minsta gemensamma nämnaren som gäller, det är golvet, inte taket. Det är den verklighet vi får leva med, men vi har ändå ett globalt gemensamt golv att stå på. Inget hindrar regeringarna att nå taket.

FN-förbundet vill att Sveriges regering når taket och helst högre. Sverige måste visa fram-

fötterna och gå i bräschan för Agenda 2030.

FN-förbundet stred för starkare skrivningar i Agenda 2030 om sambandet mellan fred och säkerhet, hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. Vi hade gärna sett andra delmål i mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen. Vi var oroliga för att delmål om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i mål 5 om jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt skulle försvinna under förhandlingarnas gång. Målet finns kvar med hänvisning till handlingsprogrammen från FN:s

konferens om befolkning och utveckling i Kairo 1990 och FN:s kvinnokonferens i Peking 1995. Det är vi glada för.

Jag vill tacka de skribenter som medverkar i denna antologi. Skribenterna representerar viktiga aktörer i genomförandet av Agenda 2030: FN, civilsamhället, politiker, unga människor, akademien och näringslivet. Låt oss tillsammans fortsätta att utgöra en liten kärntrupp av kritiskt granskande vänner till Agenda 2030! FN-förbundet hoppas att antologin får inte bara stor spridning utan också bidra till fortsatt debatt och ställningstaganden.

Aleksander Gabelic
ORDFÖRANDE
SVENSKA FN-FÖRBUNDET

AGENDA 2030 OCH DE GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

MILLENNIEMÅLEN

År 2000 antog FN:s generalförsamling åtta millenniemål. En handfull FN-tjänstemän hade fått i uppdrag av den dåvarande generalsekreteraren Kofi Annan att utforma målen.

De skulle nås mellan år 2000 och 2015. I den sista rapporten om millenniemålen som publicerades av FN 2015 framgår det vilka mål som nåddes och vilka mål som inte nåddes.

<http://www.un.org/millenniumgoals/>

Målen kritiserades för att vara alltför inriktade på kvantitet och inte kvalitet. De kritiserades också för att inte gälla alla länder utan endast de mindre utvecklade.

Men de ledde till många förbättringar och utgör en bra bas för de globala målen för hållbar utveckling att bygga vidare på.

PROCESSEN SOM LEDDE FRAM TILL AGENDA 2030

År 2012 inbjöd FN medlemsländerna till en konferens om hållbar utveckling. Den anordnades i Rio de Janeiro, Brasilien. Syftet var att diskutera hur millenniemålen skulle följas upp.

<https://sustainabledevelopment.un.org/rio20>

Åren 2012-2015 pågick diskussioner och förhandlingar i omgångar i FN. Många medlemsländer var mycket aktiva, inklusive Sverige. Det civila samhällets organisationer var också aktiva, liksom andra specifika grupper, så kallade ”major groups”, som barn och unga, bönder, fackliga organisationer, kvinnor, näringsliv och urfolk. FN-systemet gav sitt stöd till arbetet.

Det var en transparent och inkluderande process. Utöver förhandlingarna i FN genom-

fördes medborgarundersökningar i ett stort antal länder för att ta reda på vilka mål som var viktiga för befolkningen. FN öppnade en hemsida där den som ville kunde rösta på ett antal mål.

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon var aktiv i processen och lade fram ett antal rapporter. Generalförsamlingen med dess president ordnade tematiska möten.

I juli 2015 sammankallade FN medlemsländerna till en konferens i Addis Abeba, Etiopien, för att diskutera hur den nya utvecklingsagendan skulle finansieras.

<http://www.un.org/esa/ffd/ffd3/>

Allt detta sammantaget ledde fram till att generalförsamlingen den 25 september 2015 kunde anta resolutionen ”Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development”, på svenska ”Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling”.

<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/summit>

<http://fn.se/agenda2030>

AGENDA 2030

Utöver de 17 globala målen för hållbar utveckling och de 169 delmålen består Agenda 2030 av ytterligare några avsnitt.

<http://fn.se/agenda2030>

<http://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>

<http://www.globalamalen.se/>

I ingressen står det att de 17 målen syftar till att förverkliga alla människors mänskliga

Symbolerna för de globala målen projekterade på FN-huset i samband med att Agenda 2030 antogs.

UN Photo/Cia Park

rättigheter och att uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor. Målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, sociala och miljömässiga.

I Agenda 2030 finns en politisk deklARATION med 53 paragrafer som avslutas med rubriken ”Ett upprop för handling för att förändra vår värld”. Deklarationen är skriven i ”vi-form”, vilket innebär att det är de stats- och regeringschefer som deltog i ceremonin i FN den 25 september 2015 som står bakom deklARATIONEN. Sveriges statsminister var en av dem.

Efter de 17 målen finns ett avsnitt med rubriken ”Medel för genomförande och det globala partnerskapet”. I texten påtalar stats- och regeringscheferna betydelsen av att återvitalisera det globala partnerskapet och att mobilisera alla tillgängliga resurser.

BETYDELSEN AV AGENDA 2030

Agenda 2030 är inte juridiskt bindande för världens länder på samma sätt som exempelvis en FN-konvention om mänskliga rättigheter. Men agendan måste sägas vara politiskt och moraliskt bindande för världens länder.

THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS REPORT 2016

Den 19 juli 2016 publicerade FN den första rapporten om de globala målen för hållbar utveckling.

<http://unstats.un.org/sdgs/report/2016/>

<http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=54503#>

WHY2UYWcGUk

STATERNAS ANSVAR

Det är staternas ansvar att genomföra agendan och nå målen för hållbar utveckling i sina respektive länder. Finansieringen av genomförandet ska i första hand ske med landets egna medel.

SVERIGE OCH AGENDA 2030

Ministern för internationellt utvecklingssamarbete har det övergripande ansvaret för Sveriges bidrag till genomförandet globalt. Civilministern har det övergripande ansvaret för det nationella genomförandet. Det finns ett upparbetat samarbete mellan berörda departement inom Regeringskansliet som syftar till samordning kring genomförandet av Agenda 2030.

<http://www.regeringen.se/regeringspolitik/globala-malen-och-agenda-2030/>

I mars 2016 tillsatte regeringen en Agenda 2030-delegation. Delegationen lämnade en första delredovisning i november 2016. Ytterligare redovisningar för hur delegationen utfört sitt arbete ska lämnas i maj 2017, 2018 och 2019.

<http://www.sou.gov.se/agenda2030/>

Under våren 2016 gav regeringen 86 statliga myndigheter i uppdrag att bidra med underlag för Sveriges genomförande av Agenda 2030. I september

samma år publicerade Regeringskansliet myndigheternas redovisningar.

<http://www.regeringen.se/artiklar/2016/09/statliga-myndigheter-redovisar-underlag-for-sveriges-genomforande-av-agenda-2030/>

Sida har ett uppdrag att informera och engagera svenska aktörer om Agenda 2030. Inom ramen för det uppdraget har Sida tagit initiativ till ett antal aktörsplattformar för olika målgrupper: myndigheter, näringslivet, civilsamhället och akademien.

<http://www.sida.se/Svenska/aktuellt-och-press/nyheter/2016/september/myndigheter-i-samverkan-for-agenda-2030/>

<http://www.sida.se/swedishleadership>

FN:S ANSVAR

Det är inte FN:s ansvar att genomföra agendan. Men FN kan bidra med expertis, råd och där så behövs utvecklings-samarbete.

<https://www.unric.org/sv/>

<https://sustainabledevelopment.un.org/>

ANDRA AKTÖRER I GENOMFÖRANDET

Utom regeringar och FN finns ett stort antal aktörer, bland dessa: regionala organisationer som EU, parlament, kommuner och landsting, det civila samhällets organisationer, näringslivet, universitet och högskolor, forskarsamhället och medier.

INDIKATORER OCH STATISTIK

När denna antologi skrevs i januari 2017 hade FN:s medlemsländer enats om 230 indikatorer. I mitten av januari 2017 anordnade FN ett första UN World Data Forum i Sydafrika.

<http://unstats.un.org/sdgs/>

<http://unstats.un.org/sdgs/indicators/indicators-list/>

Från svensk sida har Statistiska Centralbyrån medverkat i framtagandet av indikatorerna.

UPPFÖLJNINGEN

På global nivå har FN ett ansvar för uppföljningen. ECOSOC,

FN:s ekonomiska och sociala råd, har upprättat ett högnivå-forum för hållbar utveckling (High-Level Political Forum on Sustainable Development). Under några dagar i juli varje år samlas representanter för FN:s medlemsländer och de så kallade ”major groups” för att diskutera uppföljningen av Agenda 2030. Länderna kan frivilligt lämna in rapporter som beskriver hur genomförandet går.

<https://sustainabledevelopment.un.org/hlpf>

KOSTNAD FÖR ATT GENOMFÖRA AGENDA 2030

Generalförsamlingens president Peter Thomson sade vid en presskonferens i december 2016 att han uppskattade kostnaden för att genomföra Agenda 2030 globalt till mellan 5 och 7 biljoner US dollar per år. Det motsvarar 5 till 7 triljoner svenska kronor per år. Omräknat i svenska kronor blir det mellan 13,7 miljarder och 19,2 miljarder per dag.

<http://sdg.iisd.org/news/experts-unga-discuss-sdg-financing/>

DE GLOBALA MÅLEN ÄR ALLAS MÅL

Jag får ofta frågan “vems är egentligen Agenda 2030?” och då och då läser jag i media om ”FN:s mål”. Agenda 2030 är allas agenda, och alla behövs för att vi ska nå de 17 globala målen och därigenom skapa hållbar utveckling för alla människor och för att skydda vår planet.

Det är sant att FN har spelat en avgörande roll i framtagandet av agendan och kommer att vara aktivt i målens implementering, men agendan är inte bara FN:s. Det var FN:s medlemsländer som antog den banbrytande agendan den 25:e september 2015 och som därmed tog på sig ansvaret att förändra världen till år 2030, för alla människor – överallt. Ett starkt nationellt ägarskap är oerhört viktigt. Det är därför glädjande att Sverige redan har visat ledarskap för att nå de globala målen, inte bara på

statlig nivå utan även i kommuner, inom privat sektor, civilsamhället och inom skola och forskning. Jag ser hela tiden bevis på stort engagemang och spännande initiativ inom olika områden.

Det är precis detta vi alla behöver. Den nya och ambitiösa visionen i agendan kräver nya och ambitiösa arbetsätt. Traditionella utvecklingsorganisationer måste lära sig att bättre samarbeta med privata företag, lokala föreningar och volontärer. Vi får heller inte

glömma att inkludera och investera i unga människor för att nå de gemensamma målen. Och ja, det här kräver ett mer flexibelt och än mer samspelt men även välfinansierat FN.

FN:s utvecklingsprogram UNDP arbetar med just detta, att koordinera arbetet inom FN-systemet, parallellt med sitt mandat att motverka fattigdom, ojämlikheter, konflikter och klimathot.

www.undp.se

UNDP har även en lång erfarenhet av att hjälpa länder med deras nationella utvecklingsplaner vilket ger oss en unik möjlighet att stötta en integrerad och övergripande implementering av de globala målen världen över. Det här gemensamma arbetet inom FN kallas för "MAPS" vilket står för Mainstreaming, Acceleration and Policy Support. Det här betyder att vi arbetar på landnivå för att etablera agendan nationellt och lokalt (mainstreaming),

riktar resurser för att lösa upp "flaskhalsar", alltså hinder för hållbar utveckling (acceleration) och ställer FN:s expertis till förfogande och ger råd och hjälp (policy-stöd).

Över 100 länder har redan bett UNDP om hjälp med att implementera agendan och vi svarar genom att stötta myndigheter med att vara pådrivande för de globala målen, öka medvetenhet, främja engagemang och skapa de breda partnerskap som är nödvändiga för ett lyckat genomförande. Det är viktigt att lösningar anpassas efter varje lands och områdes unika utmaningar och behov. Det är därför särskilt uppmuntrande att några av de mest inspirerande exemplen på tidigt agerande för de globala målen kommer från länder med stora utmaningar, till exempel Somalia och Sierra Leone. UNDP kommer också att stötta datainsamling och utvärderingsprocessen av målen på global nivå och den

helt avgörande nationella rapporteringen.

Att lära sig av tidigare erfarenheter är nödvändigt för framgång. Efter millenniemålen kan vi se att stora framsteg har uppnåtts globalt: den extrema fattigdomen har halverats, lika så barnadödligheten och över 90 procent av alla barn börjar idag i skolan, lika många flickor som pojkar. Men utvecklingen har inte kommit alla till del, det finns fortfarande stora skillnader mellan och inom länder. I hjärtat av Agenda 2030 finns därför en enkel princip: att inte lämna någon utanför.

Fördelarna med att tackla ojämlikheter inom och mellan länder är uppenbara. Det är ett globalt problem som visar på en drastiskt skev inkomstfördelning och ojämlik tillgång till de mest grundläggande varor och tjänster såsom mat, vatten, utbildning och hälsa. Det innefattar även tillgång till land och naturresurser och möjligheter till politiskt deltagande och

beslutsfattande. En studie från UNDP visar att drygt 75 procent av befolkningen i utvecklingsländer lever i samhällen där inkomstfördelningen är mindre jämlik idag än den var 1990, trots att många av länderna blivit rikare. Utvecklingsframgångarna har inte gynnat alla och här har vi alla en stor och helt nödvändig utmaning att ta oss an. Riskerna med fortsatt ökande klyftor är för stora för att ignoreras.

Det är också viktigt att komma ihåg att utanförskap och marginalisering fortsätter att existera även i rika länder. Till exempel visade en rapport av UNDP, Världsbanken och EU-kommissionen att i ett antal europeiska länder lever 90 procent av romerna i extrem fattigdom. Betydande ojämlikheter mellan minoriteter och majoritetsgrupper är tydliga i alla utvecklade länder.

Utöver principen ”att inte lämna någon utanför” är agendans mål 10 om minskad ojämlikhet ett

verktyg för att minska ojämlikheter mellan och inom länder. Det handlar inte bara om inkomst utan också om att motverka diskriminering. Målet ställer krav på social, ekonomisk och politisk inkludering av alla oavsett ålder, kön, funktionsvariation, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan status. Framgång inom det här målet kommer att bli viktigt för att vi också ska nå de andra målen.

Men världen står även inför andra stora utmaningar: en instabil världsekonomi, klimatförändringar, naturkatastrofer och pågående konflikter varav flera är utdragna, inte minst i Syrien. Agenda 2030 framhåller att hållbar utveckling och fred är starkt sammanflätade. Grundorsaker till våld och instabilitet måste bemötas, inte bara dess symptom. Medling och att förebygga konflikter måste vara centralt för alla internationella freds- och säkerhetsinsatser.

Varnings- och responsystem som larmar tidigt när spänningar uppstår är grundläggande och försoningsarbetet måste stärkas när direkta konflikter är över.

Vi har alla ett ansvar att säkerställa att de 1,4 miljarder människor som idag lever i postkonflikt eller krisdrabbade länder, bland dem hälften av världens extremt fattiga, inte lämnas utanför. Det är därför glädjande att i en tid av stora utmaningar och motsättningar enades FN:s säkerhetsråd i oktober 2016 om en av de starkaste kandidaterna för posten som FN:s generalsekreterare, Antonio Guterres. Det formella beslutet togs senare av FN:s generalförsamling. Guterres var tidigare premiärminister i Portugal och har arbetat länge inom FN, bland annat som chef för FN:s flyktingorgan UNHCR. Detta är en viktig signal att världen, kanske mer än någonsin, behöver ett starkt FN.

Jag är högst medveten om de omfattande utmaningar världen står inför för att nå de globala målen, men för första gången i historien har vi en stark gemensam grund för hållbar utveckling som är universell och gäller för alla världens länder. De globala målen är ett verktyg som vi alla kan använda oss av och med ett starkt engagemang från såväl olika samhällsaktörer som enskilda människor, tror

jag att det är möjligt att skapa viktiga positiva förändringar. Vi har också ett ansvar att göra det för varje barn, familj och människa som lever utan fred, säkerhet, möjligheter och tillgång till rättvisa. Vi kan inte skjuta över ansvaret på någon annan eller på nästa generation. De globala målen är allas och endast genom samarbete har vi tillsammans en chans att skapa verklig hållbar utveckling för alla.

CAROLINE ÅBERG är UNDP:s representant i Sverige. Hon har arbetat på UNDP i tolv år, senast i Myanmar och tidigare på högkvarteret i New York och dessförinnan i Indonesien. Caroline är utbildad inom utvecklingsekonomi och statsvetenskap på London School of Economics and Political Science.

AGENDA 2030 OCH CIVILSAMHÄLLETS ROLL

Jag förstod inte hur stort det var när jag första gången stötte på "Sustainable Development Goals", det vill säga Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Att vi inte skulle få ett speciellt mål om funktionshinder, det visste jag.

Men hur skulle vi tränga igenom och inte bli bortglömda som i millenniemålen? Hur undviker vi att det upprepas igen? Eller står vi så långt utanför så att FN och FN:s medlemsländer aldrig hinner till oss personer med funktionsnedsättningar? Ja, det är frågan.

Jag representerar MyRight, en liten men viktig aktör i svenskt utvecklingssamarbete. 22 svenska funktionshinderorganisationer har bildat MyRight för att bedriva utvecklingssamarbete med personer med funktionsnedsättningar i syd. Det är ett rättighetsbaserat

samarbete som bygger på den FN-konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som antogs av FN:s generalförsamling 2006 och nu på Agenda 2030.

De positiva resultat som uppnåddes med millenniemålen vad gäller fattigdomsbekämpning och utbildning kom inte våra grupper, personer med funktionsnedsättningar och deras anhöriga, till del.

När det gäller fattigdomsbekämpning var det helt enkelt så att man började med att lyfta dem som fanns i översta lagret bland dem som levde

i fattigdom i utvecklingsländerna. De flyttades upp till en grupp som så småningom blev medelinkomsttagare. Men de 20 procent av världens fattiga som lever med ett funktionshinder och deras familjer, de fanns kvar i fattigdom och kunde inte ta sig ur den. En cementering som är en utmaning i förveckligandet av hållbarhetsmålen.

Utbildning var en stor framgång för millenniemålen, att 90 procent av världens barn nu får undervisning. Men det är så att vi har det omvända förhållandet vad gäller barn med funktionsnedsättningar. De 90 procent av barn med funktionsnedsättning som inte går i skolan är en stor del av de 10 procent barn som fortfarande inte får del av skolgång. Den här gruppen måste särskilt framhåvas i hållbarhetsmålen.

CONCORD Sverige är en plattform för 59 civilsamhällesorganisationer och samordnar insatser inom EU. MyRight deltar i en styrgrupp där organisationer som jobbar med utvecklingsarbete

samverkar för Agenda 2030. UD bjuder in civilsamhället, akademien och näringslivet till konsultationer och MyRight är med tillsammans med många andra. Funktionshinderfrågorna diskuteras under fattigdomsminskning, utbildnings-, jämlikhetsmålet samt målet om byggande av fred och säkerhet. Den svenska regeringen hade delegationer från UD på plats i New York under förhandlingarna av Agenda 2030. Civilsamhällets organisationer erbjöds ibland att ingå i delegationerna. MyRight ansökte om att få delta i en förhandling och blev antagen.

Sverige är ensamt om att inkludera civilsamhällesorganisationer i regeringsdelegationen. Sverige föregår här med gott exempel och det stärker Sveriges strävanden på jämställdhets-, klimat- och jämlikhetsområdena. Det blir liksom svårare att glömma bort personer med funktionsnedsättningar eller med annan sexuell läggning när vi finns där i salen och är med och påverkar diskussioner och

kringaktiviteter. Visst, de som är mot mångfald och civilsamhällets inblandning triggas i sitt motstånd men de kan inte glömma oss och säga: ”Åh, det tänkte jag inte på.” Principen ”leave no one behind” som Agenda 2030 bygger på blir på riktigt.

Det finns stater som förföljer aktivister från civilsamhället och där det är direkt farligt att driva vissa frågor. I FN kan sådana frågor ändå lyftas och åsikter framföras, som rättigheter för HBTQ-personer.

Behovet av att få fram sammanfattad och tillförlitlig statistik blir tydligt när vi diskuterar uppföljningen av Agenda 2030. Ingen är ju bara funktionshindrad, hen har ett kön, en ålder, religionstillhörighet, etnicitet och sexuell läggning. Hur ska dessa olika egenskaper eller status avspeglas i uppföljningen? Syns man inte, finns man inte. Det är väldigt tydligt när man lever med en funktionsnedsättning.

Vad gäller målet om fattigdomsminskning stred våra organisationer hårt för att personer

med funktionsnedsättning skulle omnämnas i detta mål. En ny teknik som diskuteras i genomförandet av Agenda 2030 är att sätta golvet istället för tak. Då kommer man åt även de nedersta lagren där de mest utsatta människorna och deras familjer återfinns. 20 procent av dessa är personer med funktionsnedsättningar och deras anhöriga. Att bidra till sin försörjning, ha fungerande sociala skyddsnät och att dessa är finansierade är andra åtgärder som diskuteras för att kunna utrota fattigdom.

Arbetet fortsätter i CONCORD Sverige att gemensamt driva dessa frågor och arbeta för hur Agenda 2030 ska påverka det svenska utvecklingssamarbetet. UD har gett ut en strategi för arbetet i civilsamhällesorganisationerna och den lyfter bland annat mångfald i civilsamhället som en prioriterad fråga. Detta underlättar vårt samarbete med Sida och UD. Vår strävan är att funktionshinder ska bli en tvärfråga i utvecklingssamarbetet.

Nyligen hade MyRight besök från en organisation i Moçambique som arbetar med Community Based Rehabilitation. Besökarna berättade hur de arbetar med Agenda 2030 när det gäller rätten att äga sin mark. De berättade att familjer som har funktionshindrade familjemedlemmar och som deltar i projektet är mycket fattiga. Familjerna har ofta inte papper på att de äger den jord de brukar. Rika personer köper upp marken och då inga skrivna dokument styrker att familjen i fråga äger den, förlorar den ofta marken utan att få någon ersättning. De flesta av de här familjerna saknar utbildning och har svårt att hävda sina rättigheter. Samtidigt blir det omöjligt att försörja sin familj när man blir av med den jord man brukar.

Myndigheterna driver nu ett projekt där de informerar om rättigheter och hur bönder kan upprätta dokument om äganderätt till sin jord och varför det är viktigt. Att tala om att minska fattigdom och hjälpa personer med funktions-

nedsättning och deras familjer är att garantera en försörjning.

MyRight deltog tillsammans med många andra medlemsorganisationer i ett informationsmaterial om Agenda 2030 som CONCORD Sverige publicerade 2016. De globala målen för hållbar utveckling presenterades. En eller ett par organisationer kommenterade respektive mål. Vi kommenterade tillsammans med Svenska missionsrådet mål 10 om minskad ojämlikhet inom och mellan länder. Det var ett roligt sätt att åskådliggöra frågorna och ett sätt att beskriva hur de här frågorna påverkar svenskt utvecklings-samarbete. Materialet finns på CONCORD Sveriges hemsida: <http://www.concord.se/vara-fragor/nya-utvecklingsmal-efter-2015/>

MyRight har med stöd från Sida tagit fram en kort informationsfilm om målen i Agenda 2030. Den är tänkt att på ett lättillgängligt språk och sätt sprida information om agendan. Den finns med svensk och engelsk undertext och är

även teckenspråktolkad för döva personer och syntolkad för personer med synnedsättning. Vi hoppas att filmen ska få stor spridning och kunna användas av många. Med filmen hoppas vi kunna introducera Agenda 2030 och varför det är viktigt att vi engagerar oss i hela världen. Vi stödjer våra samarbetspartner på andra håll i världen för att de ska kunna arbeta med målen i sina länder. Vi arbetar också

nationellt för att målen ska nås i Sverige.

Vi har kort tid på oss för detta avgörande och viktiga arbete. Och vi måste jobba för att principen ”leave no one behind” efterlevs och följs upp. Den här gången syns funktionshinderfrågorna i målformuleringar och indikatorer. Nu måste vi samverka för att det blir så när agendan implementeras och följs upp lokalt.

TIINA NUMMI-SÖDERGREN är generalsekreterare på MyRight. Tidigare var hon ordförande i Synskadades Riksförbund och LikaUnika. Tiina har haft styrelseuppdrag för föreningen Unga Synskadade och European Blind Union. Tiina arbetar framförallt med frågor som rör funktionsnedsatta i utvecklingssamarbetet.

EN GLOBAL FOLKRÖRELSE FÖR AGENDA 2030

Genomförandet av Agenda 2030 måste bli en global folkrörelse. Det är den kraften som måste till för att lyckas komma i mål med alla de mål och delmål som satts upp. Världen har inte råd med att någon eller några inte drar sitt strå till stacken eller lägger över sitt ansvar på någon annan att bära. Alla måste känna och ta sitt ansvar och vi måste kollektivt säkerställa att även den som försöker smita undan tar sitt ansvar.

Ska arbetet lyckas måste alla miljarder människor i världen känna till att det pågår och ta ansvar för sin del. Det handlar inte om att kunna rabbla varje mål och delmål utan att veta att vi just nu genomför ett gemensamt arbete i hela världen för att skapa en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling som ger en bättre värld för alla.

Alla har uppgifter och alla är vinnare. Det är inte bara i de fattigare delarna av världen som arbetet måste ske utan även i de rikare delarna av världen. Sverige som på alla sätt har kommit långt inom samtliga målområden och även är världsledande på ett antal områden är inget undantag.

Att genomföra Agenda 2030 är inte bara en uppgift för regeringar, myndigheter eller folk-rörelser. Även företagen, de privata aktörerna, måste engageras och känna att de har ett ansvar att ta. Det är viktigt att alla sektorer i samhället samarbetar. Allt fler företag är redan engagerade i att driva sin verksamhet på ett ansvarsfullt och hållbart sätt. Det är ett säljargument redan idag och det kommer bara att bli viktigare och viktigare.

Företagens kunskap och fortsatta forskning och utveckling är viktig för att driva utvecklingen framåt. Konkurrenten mellan företagen driver också utvecklingen framåt om de konkurrerar om rätt saker. Att konkurrera om att göra bättre produkter och tjänster är smart och driver utvecklingen framåt. Att konkurrera genom allt lägre löner och sämre arbetsmiljö är inte smart. Det är bara kortsiktigt och ger en mindre marknad totalt sett att sälja till.

Alla aktörer och alla länder har viktiga arbetsuppgifter för att förverkliga Agenda 2030, det

gäller även Sverige. I de analyser och jämförelser som gjorts så här långt har det visat sig att vårt land måste bli bättre när det gäller till exempel likvärdig utbildning, biologisk mångfald och modern energi. Ett område som Sverige i likhet med alla utvecklade länder på allvar måste ta itu med är konsumtionen. Sverige förbrukar en oproportionerligt hög andel av jordens resurser.

Ska resurserna räcka till alla måste Sverige och andra rika länder bli mycket mer effektiva. Vi måste göra mer av väsentligt mindre. Det handlar inte om att sluta ha tillväxt, tvärtom tillväxt handlar mycket om att göra samma sak som tidigare eller ännu bättre samtidigt som det går fortare och eller förbrukar mindre material. Det kommer att krävas en stark tillväxt i hela världen för att förverkliga Agenda 2030.

Ett sätt att hushålla med resurser är att återvinna mer material. Världen över blir man allt duktigare på att återvinna. Återvinningstrenden har gått så långt att det inte längre bara

är på den traditionella soptippen som material återvinns. Det finns idag till exempel företag som erbjuder sig att sanera både sly och träd längs vägar respektive gamla kablar i byggnader och kabelschakt mot att de får sälja materialet de samlar in.

I framtiden ser jag det som fullt möjligt att soptippar blir de nya guldgruvorna. Alltså att det i framtiden blir sådan brist på metaller och andra material att det är billigare att gräva upp gamla soptippar där det är möjligt och återvinna det som deponerats där. Det kan dessutom ha den positiva miljöeffekten att gifter inte sprids i naturen genom lakvatten.

Redan idag är detta verklighet inom gruvindustrin. Höga metallpriser och effektivare utvinningsmetoder har gjort det lönsamt att ta de gamla slagghögarna och processa dem på nytt för att utvinna mer metall och sedan deponera den nya slaggen på ett mindre miljöstörande sätt.

En av de viktigaste globala uppgifterna är att ge alla människor tillgång till rent vatten och fungerande avlopp. Några av de vanligaste sjukdomarna som skördar människoliv varje dag är sådana som beror på smutsigt vatten. Sverige har högt kunnande på området och kan exportera både kunskap och produkter.

Rent vatten ger förutsättningar för en bra livsmedelsproduktion så att alla människor kan äta bra mat och få tillräckligt med mat. System för att distribuera rent vatten är dessutom en viktig frihetsreform för kvinnor. De slipper slita ut sig fysiskt och spendera timmar varje dag på att hämta vatten. Dessutom minskar det risken för att de överfalls och våldtas under de långa vandringarna för att hämta vatten.

Där det borrar en brunn måste det också byggas ett avlopp. Vattnet som använts måste tas om hand och renas. Fungerande toalett- och avloppslösningar stoppar spridningen av sjukdomar, men det ökar också flickors möjlighet

att gå i skolan. Idag förekommer det att flickor hindras eller inte vågar gå i skolan i länder där det inte finns ordentliga toaletter i skolan. Bra vatten och fungerande avlopp kan alltså ge bättre hälsa, bättre mat, bättre kunskapsnivå och ett mer jämställt samhälle.

Jag menar att utvecklingen drivs både av ekonomiska realiteter och genomtänkta vägval och beslut. Agenda 2030-arbetet ger både mål, struktur och lägesanalys. Precis det som behövs för att göra genomtänkta vägval. För att kunna genomföra de vägvalen, för att kunna göra mer av mindre krävs det mycket kunskap om produktionsprocesser och produktutveckling. Där står Sverige väl rustat, vi har mycket av den kunskapen. Det är kunskap som vi både kan sälja och bygga vidare på för att bli ännu bättre.

Det finns dessutom särskilt en kunskap som vi har i Sverige: hur man engagerar människor och hur man bygger och driver en folkrörelse. Arbetet med att

förverkliga Agenda 2030 pågår redan i regeringen, i ett stort antal myndigheter och i expertgrupper. Nu måste nästa steg tas där arbetet börjar ske på bred front runt om i landets kommuner och av var och en. Varje invånare i Sverige kommer att bli viktig att engagera. Alla kan inte göra allt men alla kan göra något. Med ett folkligt engagemang kommer kraven på företag att produkter och tjänster ska vara producerade miljövänligt, energisnålt och av människor som har både bra arbetsmiljö och en lön de kan leva på.

Exemplens makt är stor och jag tycker att Sverige ska skapa ett starkt exempel på hur alla invånare i ett samhälle kan engageras i Agenda 2030-arbetet. Det finns en stark grund för det. Många oroar sig över miljöhoten och vill göra något åt dem, många känner frustration över att de anar att produkter de köper är tillverkade under miserabla förhållanden av personer som jobbar för svårtlöner och vill handla

schysta produkter, många vill handla grejer som är gjorda för att hålla, inte för att gå sönder, slängas och ersättas med nya.

För det behövs det både kunskap och organisering. Just det som en folkrörelse handlar om. Det behövs informations- och studiematerial om hur man agerar smart, hur man

hittar schysta produkter att köpa, hur man kan välja hållbar kvalitet. Låt oss bygga en sådan kunskap och folkrörelse i Sverige och visa att det går. Därigenom skapar vi exempel som går att följa i hela världen och som lägger grunden för den globala folkrörelse som behövs för att uppnå alla mål i Agenda 2030.

KENNETH G FORSLUND är riksdagsledamot sedan 2002 och sedan 2014 ordförande i riksdagens utrikesutskott. Han representerar valkretsen Västra Götalands Västra. Kenneth var tidigare Socialdemokraternas biståndspolitiska talesperson och ledde då framtagandet av partiets "Agenda för global utveckling".

HUR LÄNGE SKA VI FRÅGA? SLÄPP IN OSS!

”För vi kan göra skillnad, både som organisationer och engagerade unga människor – men vi behöver veta hur. Vi behöver kunskap och erfarenhet kring hur det internationella samfundet fungerar, hur man arbetar inom det, hur man går tillväga för att påverka det och vilken roll vi kan spela.”

Den tidigare FN-representanten för LSU – Sveriges Ungdomsorganisationer – , Jonas Klang, skriver i citatet ovan hur viktigt ungdomsdeltagande är i internationella beslutsfattande processer. Nu, 13 år senare, vill jag skriva om samma sak. Vi upprepar oss för att vi vet vilket värde vi kan tillföra, men har än idag inte möjligheten för vi är inte helt inkluderade i besluten som fattas av olika institutioner om frågor som berör oss. Vi kan uttala oss men det viktiga är att vi blir lyssnade

på. Unga måste bli insläppta i maktens rum där viktiga beslut fattas.

Vi kämpar ständigt men blir ofta stoppade i dörren; vuxenvärlden anser att vi inte har nog med erfarenhet och kunskap. Då vill jag fråga, som många tidigare också frågat: hur ska vi få erfarenhet om vi aldrig får möjligheten att lära oss?

LSU har sedan slutet av 1940-talet skapat mötesplatser för barn och unga för att samlas, utbyta kunskap samt uppmuntra

och stärka ungdomsorganisationer att arbeta för sina hjärtefrågor. Genom att organisera unga har LSU också öppnat upp för en starkare och större ungdomsrörelse. LSU som remissinstans till regeringen visar även tydligt på hur betydelsefull den unga rösten är då unga vet bäst om vad unga gör och behöver.

LSU har också representanter i flera internationella organisationer som EU och FN. Under 2016 fick jag äran att vara LSU:s ungdomsrepresentant i FN:s högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF) med fokus på Agenda 2030 där jag deltog i den svenska regeringsdelegationen. Här har jag inte bara lärt mig vad FN gör, men också vad FN står för. Känslan av att få tillgång till ett maktcentrum som FN har varit överväldigande, i synnerhet med den fantastiska känslan av självmakt som tillkom. Men var fanns alla unga? Vi som ingick i en medlemsstats delegation var endast sex stycken, från fyra västeuropeiska länder. FN har 193 medlemsstater. Jag frågade

mig själv: vad har gjort det lättare för mig att vara här än andra unga?

Det handlar om resurser. I Sverige får ungdomsdelegaten finansiering från staten för att kunna delta i FN:s möten. Detta är sällsynt, då övriga ungdomsdelegater antingen fick betala en del eller hela deltagandet själva. För många är det omöjligt att ens tänka sig att söka till ett sådant uppdrag som mitt, för att de redan vet att kostnaderna är alldeles för höga. De som alltså står längst bort från att delta på plats i FN, är marginaliserade unga, exempelvis unga med vissa funktionsvariationer och socioekonomiska svårigheter. Att i tidig ålder få uppfattningen om att man är begränsad på grund av sin funktionalitet eller ekonomi, kan hämma ambitioner och drömmar.

Men digitaliseringens möjligheter, inte minst sociala medier, har gett oss unga tillgång till information som aldrig förr. Alla kommunikationskanaler är för det mesta tillgängliga och vi unga använder dem

flitigt. Utifrån bästa förmåga har jag delat med mig av mina erfarenheter i FN som ungdomsdelegat men också i det nationella arbetet jag utfört både inför och efter förhandlingarna i FN. För mig har uppdraget som representant alltid betytt mer än ett besök i FN:s högkvarter. Mitt mål har varit och är att sprida den kunskap jag fått om Agenda 2030, de globala målen och de mekanismer som bidrar till implementeringen av agendan.

Jag har fått chansen att uppmärksamma och informera om ungdomsrörelsen och hållbarhetsagendan genom DN och SVT vilket är en obeskrivlig känsla av bekräftelse och uppmuntran. Det nationella arbetet har betytt mest, då jag har besökt ett flertal ungdomsorganisationer och en gymnasieskola och berättat om de globala målen för hållbar utveckling. Jag blir gång på gång berörd av det ungdomsengagemang som finns, att de vill lära sig och delta i arbetet.

Agenda 2030 och de globala målen är det heta samtalsämnet i FN och bland medlemsstaterna just nu, både hos regeringar och civilsamhällets organisationer. Agendan ska implementeras genom att genomsyra organisationers verksamhet och att stater ska integrera den i sin internationella, nationella och lokala politik. Ungdomsrörelsen arbetar dagligen med social hållbarhet, en av de tre pelarna som utgör hållbar utveckling, genom att skapa rum för deltagande och personutveckling. LSU är en nationell plattform för engagerade ungdomar att mötas på och prata om Agenda 2030 och medlemsorganisationerna gör detsamma på lokal nivå.

LSU och LSU:s medlemsorganisationer arbetar för de flesta av målen, exempelvis:

MÅL 3 – HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE:

Genom att skapa öppna ytor för deltagande kan barn och unga utbyta kunskap samtidigt

som man stärker individens självmakt. Psykisk ohälsa kan förhindras eller avhjälpas i dessa rum, både genom den direkta verksamheten och genom de politiska påverkansinsatser som bedrivs.

MÅL 4 – GOD UTBILDNING FÖR ALLA:

Utbildning ger förutsättningar för bättre livsvillkor. Det är allas rätt att ha samma tillgång till utbildning av god kvalitet i Sverige, som i alla andra länder. Men det handlar också om att de plattformar vi skapar tillåter ett utbyte av kunskap, mellan barn, unga och äldre. LSU och medlemsorganisationerna bidrar inte minst med det enorma utbud av icke-formell utbildning som tillhandahålls.

MÅL 5 – JÄMSTÄLLDHET:

Alla är välkomna, alltid! Ungdomsrörelsen delar värderingen att alla har lika rätt att delta för att lära sig och utvecklas oavsett kön, ålder, sexuell läggning, politisk åsikt, religion, etnicitet eller kultur.

LSU och många av medlemsorganisationerna jobbar en-träget och målmedvetet för att öka jämställdheten i den egna organisationen, i samhället och i världen.

MÅL 16 – FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN:

Genom att vara öppna och inkluderande skapas utbyten, inte bara mellan människor i olika åldrar, men också med olika bakgrund. Att redan i tidig ålder få lära känna andra som inte är som en själv öppnar sinnet för tolerans och acceptans vilket är direkt fredsbyggande. Flera av LSU:s medlemsorganisationer jobbar väldigt konkret med dessa frågor och kommer, förhoppningsvis, få större möjligheter med FN:s säkerhetsrådsresolution 2250, ”Youth, Peace and Security”.

Vi unga är förändringsaktörer som inte prioriteras och inkluderas i den politik som förs. I frågan om implementeringen av Agenda 2030 är det idag viktigare än någonsin att se

oss som en beståndsdel i processen. Vi är inte bara framtiden, utan även nutiden, därför behövs satsningar på vår delaktighet idag men också ett mer långsiktigt arbete – det gynnar samhällsutvecklingen att investera i att barn och unga får en röst. Den senaste i raden av viktiga FN-dokument som uppmärksammar och bekräftar den nödvändighet som finns i att inkludera och värna om unga som aktörer är FN:s säkerhets-

rådsresolution 2250 som antogs i december 2015. Säkerhetsrådets resolution vädjar till beslutsfattare att låta unga representeras på alla samhällsnivåer. Nu finns det hopp bland ungdomsrörelsen att FN:s rekommendationer går från ord till handling. Vi välkomnar säkerhetsrådsresolution 2250 som bekräftelse på att vi vet att vi kan göra skillnad. Vi är engagerade och vet vad vi kan göra!

ROMIANA BIKASHA studerar Kulturgeografi med omvärldsanalys på Stockholms Universitet. Romiana är volontär för den svenska hjälporganisationen Assyrier Utan Gränser som arbetar med utvecklingsprojekt i Mellanöstern. 2015 började hon engagera sig i ungdomsrörelsen.

AGENDA 2030 ETT GEMENSAMT GLOBALT ANSVAR

Agenda 2030 är en viktig seger för multilatera-
lismen i en tid av antisolidariska strömningar
och ökande globala spänningar. Att 193 länder
antagit en bred och ambitiös utvecklings-
agenda visar att världen kan enas om gemen-
samma normer genom förhandling samt att
FN fortfarande kan vara en stark samord-
nande plattform.

Många av dagens allvarligaste
utmaningar är till sin natur
gränsöverskridande – från
klimatförändringar och väpnade
konflikter till antibiotika-
resistens. Äntligen har vi en
global utvecklingsagenda som
ser till helheten, som inklu-
derar alla dimensioner av håll-
bar utveckling på ett integrerat
sätt och där alla länder har
ansvar för förändring. Interna-

tionellt samarbete och ansvar
är den enda vägen framåt om
vi ska lyckas skapa en mer
hållbar värld.

Att agendan antagits är ett
betydelsefullt steg på vägen
men det är nu det svåra arbetet
börjar. I denna text vill jag lyfta
fram tre dimensioner som är
avgörande för att nå resultat;
nationellt ägarskap genom

inkludering och deltagande, fokus på konfliktdrabbade stater och reformering av FN-systemet.

INKLUDERING OCH NATIONELLT ÄGERSKAP

Inkludering är ett nyckelbegrepp i Agenda 2030. De globala målen togs fram i vad som beskrivits som den mest inkluderande processen i FN:s historia, där engagemang från civilsamhället och privata sektorn, medborgarundersökningar och expertpaneler kompletterade de mellanstatliga förhandlingarna. Resultatet blev en agenda som täcker in alla länder, alla sektorer, och som särskilt betonar inkludering av de mest exkluderade. Flera av målen har begreppet ”inkluderande” som en del av målbilden, som mål 8 om inkluderande tillväxt, mål 9 om inkluderande industrialisering, mål 11 om inkluderande städer och bosättningar, och mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen.

Normen om inkludering fångas också i agendans nyckel-

begrepp ”Leaving No one Behind”. Inga samhällsgrupper eller länder ska halka efter och de mest marginaliserade ska nås först. Ansatsen bygger på lärdomar från millenniemålen där aggregerad statistik visade på stora framsteg inom många mål, men vid närmare granskning var dessa framgångar snedfördelade både inom och mellan länder. Principen att ingen ska lämnas utanför kan förhindra att insatser görs där framgång är lättast att nå: steget över fattigdomsgränsen är mindre för dem som ligger strax under än för de allra fattigaste, men den senare gruppen är den med störst behov.

Så, hur kommer målsättningen om inkludering att efterlevas nu i agendans implementeringsfas? Huvudansvaret för genomförandet ligger inte på FN eller internationella processer utan på medlemsländerna själva. Det finns viktiga fördelar med detta eftersom det öppnar upp för starkt nationellt ägarskap och anpassning efter den land-

specifika kontexten – vilket i biståndssammanhang länge setts som avgörande för alla typer av utvecklingsinsatser. Men det kommer bli utmanande för de flesta länder att hitta sätt att arbeta med målen på ett integrerat sätt, att involvera relevanta aktörer och samtidigt se till de mest marginaliserades behov.

Utmaningarna har med begränsade resurser och kapacitet att göra, men också med den grundläggande frågan om politisk vilja och ansvarstagande. Idag ser vi att ledarskapet i många länder varken respekterar eller värdesätter inkludering. Auktoritära tendenser har stärkts både bland icke-demokratiska och folkvalda regeringar. En oroväckande global trend som både måste uppmärksammas och motverkas är att det demokratiska utrymmet för civilsamhällets aktörer avsevärt minskat.

Under 2015 identifierade CIVICUS, en allians för det globala civila samhället, allvar-

liga begränsningar i civila eller medborgerliga rättigheter i över 100 länder. Hot mot grundläggande rättigheter som organisations- och yttrandefrihet kringskär möjligheten för människor att påverka, delta och hålla sina regeringar ansvariga för utvecklingen i landet. Exkluderade grupper har, per definition, svårt att påverka en styrande politisk och ekonomisk elit och det är genom organisering som de marginaliserades röster har möjlighet att påverka beslutsfattare.

Agendans fokus på inkludering, parallellt med tillbakagångar vad gäller civila rättigheter, är ett exempel där globalt uppsatta normer i praktiken inte eftersträvas av många medlemsstater. En viktig fråga blir därför hur de globala uppföljningsprocesserna kring Agenda 2030 kan stimulera till inkluderande nationella processer och hur FN kan stärka sitt normativa arbete.

KONFLIKTDRABBADE STATER

Begreppet ”konfliktdrabbade stater” är problematiskt att definiera, men det uppskattas att drygt en miljard människor idag lever i fattigdom och utsatthet i länder som på olika sätt är direkt påverkade av väpnade konflikter. Konflikt-drabbade stater står inför särskilda utvecklingsbehov och bistånd utgör i dessa länder fortfarande en central del av ekonomin. Men stora delar av detta bistånd är inte inriktat mot vad vi idag vet måste prioriteras.

Avgörande för dessa länders stabilisering är stöd för uppbyggnad av nationella, statsbärande institutioner. Riktade insatser behövs för att stödja och utveckla legitima politiska processer, rättsstatens funktioner och institutioner, samt reformering av säkerhetsstrukturer för att säkerställa demokratisk kontroll av polis och militär. Riktade insatser behövs även för breda jobbskapande åtgärder, för kontrollerad ut-

vinning av naturresurser och skatteuppbördssystem. Detta samtidigt som en successiv övergång måste ske från humanitär bistånd till långsiktig kapacitetsutveckling av nationella institutioner inom sociala sektorer.

Under de senaste 15 åren då millenniemålen utgjorde en måttstock för utvecklingsresultat konstaterades alltför sent att i princip ingen konfliktdrabbad stat nådde ett enda av de utstakade målen. Om vi inte lär av den läxan kommer situationen att återupprepas. En orsak till att utvecklingsinvesteringar i dessa stater har särskilt svårt att nå resultat, utöver den politiska och sociala verkligheten, är att det oftast saknas tydliga och gemensamma prioriteringar för freds- och statsbyggande insatser samt att de politiska processerna för fred och försoning underskattas.

Fredsbyggande insatser är högriskinvesteringar som sällan genererar identifierbara resultat på kort sikt. Riskbilden gör att

biståndet ofta sprids ut på många små projekt, att alltför få insatser fokuserar på institutionsbyggnad och att merparten av resurserna kanaliseras genom ett humanitärt bistånd som inte har som huvudsakligt syfte att generera långsiktig utveckling. Genomförandet av Agenda 2030 har sina särskilda utmaningar i dessa länder och det kommer att kräva stort engagemang och särskilda metoder och finansieringsinstrument för att nå resultat.

REFORMERING AV FN OCH DESS NORMATIVA ROLL

Många länder kommer fortsatt ha ett stort behov av stöd från FN-systemet i genomförandet av de globala målen. För att FN ska kunna vara den starka samordnade kraft som krävs behövs omfattande reformer av organisationen. På flera sätt utmanar agendan FN:s struktur och arbetssätt. Agendan är ambitiös, kräver genomgripande lösningar och en enorm resursmobilisering, medan FN-systemet är fragmenterat, ineffektivt och under-

finansierat. Målens bredd och ambitionsnivå medför behov av nya samarbeten mellan regionala organisationer, stater, näringsliv och civilsamhälle – en typ av partnerskap som kräver nytänkande från FN och dess medlemsstater.

Vidare arbetar FN:s utvecklings-system fortfarande efter en anakronistisk uppdelning av världen i utvecklade och utvecklingsländer, medan agendan är universell och gäller alla länder. Slutligen kräver Agenda 2030 integrerade lösningar som sträcker sig över utvecklings-, freds-, miljö- och humanitära frågor, medan FN ofta hanterar områdena var för sig. FN-systemet måste bli bättre på samordning och stärka organ och initiativ som sammanlänkar de olika delarna av systemet.

Vad är FN bäst lämpad att göra och vad bör överlåtas till andra? Givet de stora systemutmaningar som agendan medför och FN:s uppenbara finansiella begränsningar är det avgörande

för organisationen att identifiera sina styrkor och komparativa fördelar gentemot andra utvecklingsaktörer. Som redan nämnts finns stora behov av normativt arbete för att agendan ska kunna realiserars. Samtidigt råder stora meningsskiljaktigheter mellan medlemsländer kring vad FN:s normativa roll omfattar och hur den ska genomföras.

I praktiken utgörs FN:s normativa arbete av olika delar där utvecklingen av globala normer

och standarder är den första. Vidare fungerar FN som ett stöd till medlemsstater i arbetet med att anpassa nationella lagar och beslut efter dessa normer, samt i att stärka medlemsstaternas kapacitet att implementera dessa. Slutligen tillhandahåller FN uppföljningsmekanismer som uppmuntrar till efterföljande av de globalt uppsatta normerna.

På den sista punkten är Agenda 2030 relativt svag. Den globala uppföljningen bygger på fri-

UN Photo/Eskinder Debebe

Generalsekreterare Ban Ki-moon och Daniela Bas, chef för en enhet inom FN:s avdelning för ekonomiska och sociala frågor, tar emot ungdomsdelegater under FN:s högnivåforum för hållbar utveckling 2016. Bland dem Romiana Bikasha (fyra från vänster), som medverkar i denna skrift.

villiga landsöversyner – mekanismer för granskning och måluppfyllnad saknas i stor utsträckning. Ordet ansvarsutkrävande (accountability) drevs successivt bort i slutskedet av förhandlingarna, då vissa länder ville göra uppföljning och implementering mindre tvingande. Avsaknaden av internationella mekanismer för ansvarsutkrävande ställer därmed än högre krav på ett inkluderande nationellt genomförande, där olika

aktörer har möjlighet att utkräva sina regeringar på ansvar, transparens och uppföljning.

Fortsatt och stärkt normativt arbete från FN – som i grunden vilar på idén om alla människors lika värde, fri- och rättigheter, så som de uttrycks i konventionerna för mänskliga rättigheter – är nödvändigt för att de globala målen ska kunna uppnås. Genomförandet av Agenda 2030 ska ske på nationell nivå men är ett gemensamt och globalt ansvar.

HENRIK HAMMARGREN är direktör på Dag Hammarskjöld Foundation. Henrik har 20 års erfarenhet av bilateralt och multilateralt utvecklingssamarbete och har arbetat för såväl Sida som OECD. Han har bland annat arbetat med humanitärt bistånd, konflikthantering och fredsbyggande.

NÄRINGSLIVET I BRÄSCHEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Klimathotet hänger över oss – något som även våra politiker har börjat ta på allvar efter en lång startsträcka. Men snabbheten och resurserna att driva klimatfrågorna i det tempo som krävs finns inte hos politiken i första hand, den finns hos det globala näringslivet. Och vi som investerare har en jättemöjlighet att påverka deras agenda.

Efter den optimism som sköljde över oss genom globala avtal under det förra seklets slut har ambitionsnivån svängt fram och tillbaka hos politikerna. Världen har nyligen kommit överens om ett nytt klimatavtal, men å andra sidan har det tagit lång tid att komma dit. Och resultatet av det amerikanska presidentvalet tyder på att pendeln kan komma att svänga igen.

I det läget är det viktigt att näringslivet fortsätter hålla fokus på hållbarhetsfrågorna –

och att institutionella investerare tar sitt samhällsansvar. Institutionella investerare, som exempelvis KPA Pension, är nämligen de största ägarna vi har i Sverige. De svenska pensionsbolagen är dessutom föregångare i hållbarhetsfrågor även internationellt.

Det globala näringslivet – ibland med KPA Pension som delägare och som blåslampa – kan bidra och agera för att skapa verklig förändring, oavsett vad politiken, myndigheter och

internationella organisationer lyckas åstadkomma. Det är givetvis avgörande att det finns globala regler för handel och hållbarhet. Men det som verkligen kan förändra levnadsvillkoren lokalt i många länder är just det globala näringslivets roll för en hållbar utveckling. Det handlar bland annat om de många svenska bolag med leverantörer i utvecklingsländer som faktiskt har strategier för en hållbar utveckling; att bolag som exempelvis H&M säkerställer att textilarbetarna hos deras underleverantörer i Bangladesh har schysta villkor på sin arbetsplats.

Under de senaste åren har aktiebolagens syfte med den egna verksamheten svängt. Från att ha sett utdelning till aktieägarna som det enda syftet har det blivit allt viktigare att leverera nytta för både kunden, medarbetarna och de samhällen där företaget verkar.

De alltmer kunniga konsumenterna förväntar sig nämligen i allt större utsträckning att företagen agerar ansvarsfullt. För att nå framgång på konsument-

marknaden krävs ett modernt tänkande kring hållbarhetsfrågor, och för framtida generationer är det självklart att det även i leverantörsleden finns krav som säkerställer att treenigheten socialt, miljömässigt och ekonomiskt ansvarstagande respekteras.

En traditionell bild är att det finns en målkonflikt mellan hållbarhet och andra mål som ett bolag behöver leva upp till, till exempel avkastning. Vi vet idag att detta inte stämmer. För finansbranschen finns det nämligen både konkurrensfördelar, ekonomiska skäl och ett samhällsansvar i att ta de här frågorna på allvar. Transparens och mätbarhet kommer bara att öka, och det kunddrivna fokuset blir ännu tydligare.

Redan idag ser vi en ökad tendens hos konsumenterna att vilja handla produkter och tjänster ur ett hållbarhetsperspektiv. I Svensk Handels undersökning 2015 angav 79 procent av alla tillfrågade kvinnor och 54 procent av alla tillfrågade män att det är viktigt eller mycket viktigt att det

företag de handlar från arbetar aktivt med hållbarhet.

Vi på KPA Pension ser detta extra tydligt, då våra kunder till åttio procent består av kvinnor – till exempel förskollärare och sjuksköterskor – som valt att ägna sina liv åt att ta hand om och utveckla andra människor i vård, skola och omsorg. Våra kunder vill kunna lita på att deras pensionssparande ökar i värde utan att det sker på bekostnad av miljön eller andra människors rättigheter. Det vet vi, eftersom vi har frågat dem. Därför valde vi redan 1998 en etisk inriktning på våra placeringar, vilket bland annat resulterat i att vi fått utmärkelsen ”Bäst i branschen” fem år i rad i hållbarhetsundersökningen Sustainable Brands Index där Sveriges mest hållbara varumärken koras.

Den här strategin har samtidigt visat sig vara en god affär för våra kunder – den årliga snittavkastningen de senaste fem åren är 7,5 procent. Kortsiktigt kan vi säkert tjäna pengar på

att investera i oetiska företag, men att ställa krav på hållbarhet ger en minst lika bra avkastning över tid. Det bekräftas av vår egen historia.

KPA Pension – som är den största kapitalplaceringen med 1,4 miljoner kunder inom kommuner och landsting – har dock även fått ta emot kritik, för vårt innehav i oljebolag som BP och Shell. Verkligheten är dock komplex. Det enklaste vi kan göra är förstås att avinvestera i bolag som släpper ut mycket koldioxid. Men det bästa är att vara med och påverka bolagen åt rätt håll. När den sista etiska ägaren lämnar, då finns det ingen som ställer krav. Vi är hellre med och påverkar bolag inom oljebranschen än lämnar dem vind för våg.

Tillsammans med andra ansvarsfulla investerare har vi fått bolagen att utöka redovisningen om sitt miljöarbete och visa upp hur utvecklingsplanerna inom fossilfri energi ser ut. En förutsättning för att vi ska

behålla vårt ägande är förstås att bolagen är transparenta, annars säljer vi av vårt innehav. Det har vi gjort i exempelvis bolag som har sin huvudsakliga verksamhet i kol.

KPA:s övergripande strategi är att agera så lokalt som möjligt – allra helst vill vi placera kommunernas pengar i just kommunerna. Genom den gröna obligation som Kommuninvest har gett ut kan vi återinvestera kommun- och landstingsanställdas tjänstepensioner i gröna projekt i hela Sverige. Detta kommer till nytta för våra kunder i kommuner och landsting och ger samtidigt kunderna ett hållbart investeringsalternativ.

Några av de kommunala klimat- och miljöprojekt som finansieras via den gröna obligationen är en optisk sophanteringsstation i Halmstad, nya sammankopplade fjärrvärmenät i Falun och Borlänge, grön avfallshantering i Skövde och energisnåla hus i många kommuner.

Vi hjälper därtill kommuner och landsting – som förvaltar pensionskapital på mellan 50 och 100 miljarder kronor – att ta fram en hållbar placeringspolicy. Det innebär rent konkret att vi guidar kommunerna att placera sina tillgångar i företag som tar hänsyn till miljö och mänskliga rättigheter.

Den offentliga sektorn är generellt inte lika långt framme som privata aktörer i att ställa hållbarhetsrelaterade krav vid inköp, men det finns tydliga föregångare. Några exempel är Örebro kommun som har tagit fram en ambitiös klimatstrategi som även omfattar kapitalplaceringar, Göteborg stad som har drivit gröna obligationer och Malmö som har arbetat fram ett socialt bokslut och indikatorer för hållbarhet. Och kommuner med höga ambitioner inom hållbarhetsområdet kan vinna både renommé och attrahera nya invånare.

Att vänta på lagstiftning inom hållbarhetsområdet är inget alternativ. Att däremot visa vägen, som många inom näringslivet och kommunerna gör, leder till ökad kund- och medborgarnöjdhet och i förlängningen bättre lönsamhet.

Hållbarhet är komplext och det är sällan svart eller vitt. För KPA Pensions del handlar det i vissa fall om att man måste avstå ett ägande, men hur skapar en ägare bäst hållbarhetsnytta? Är det genom att

två sina egna händer och avstå eller genom att aktivt vara med och jobba för att förändra? Här finns en utmaning men också en fantastisk möjlighet för hela branschen – att ta sitt samhällsansvar, leva upp till kundernas krav och samtidigt öka möjligheten att göra långsiktigt goda affärer. Och här är Agenda 2030 inte ytterligare ett krav, utan tvärtom en drivkraft, som kan guida näringslivet till en bättre långsiktig avkastning och en bättre värld.

EVA AXELSSON är hållbarhetschef på KPA Pension. Tidigare var hon miljöchef på Tetra Pak. Eva har arbetat både internationellt i biståndsprojekt och nationellt med utveckling av hållbarhetsfrågor. Hon var tidigare ledamot i Insamlingsstiftelsen FN-fondens styrelse.

DET ÄR DEMOKRATIN, DUMBOM

Skådespelaren Tariq Alkhizai berättar i en intervju om flykten från Irak till Sverige och känslan av att komma fram: ”Jag kände till slut lugn och ro i själen. Det fanns ingen som förföljde mig längre, ingen säkerhetspolis, inga militärer.”

I september 2015 antog världens regeringar FN:s 17 nya globala mål för hållbar utveckling. Dessa är uppföljare till de så kallade millenniemålen, som antogs år 2000 och stakade ut viktiga målsättningar om alltifrån att halvera världsfattigdomen till att minska barnadödligheten och se till att fler barn får gå i skolan.

Men det allra viktigaste målet saknas fortfarande: att varje medborgare i fria, öppna och demokratiska val ska få välja sina ledare. 2016 firade vi 250 år med svensk tryckfrihet. För

oss är det lätt att ta friheten för given. Alkhizais historia, precis som miljoner andras, visar på vikten av att stå upp för demokrati och yttrandefrihet. Det är därför jag vill att svensk utrikes- och biståndspolitik ska ha demokratiutveckling och respekt för mänskliga rättigheter som överordnat mål.

”Det är demokratin, dumbom”, skrev folkpartiledaren Per Ahlmark i en bok för många år sedan. Och han hade så rätt. Det är ingen slump att de minst fria länderna också är de fattigaste. Där människor inte

får välja sina ledare och uttrycka sig fritt hindras de ofta också från att äga, handla, ärva, belåna eller teckna kontrakt. Det säger sig självt att sådana regler kväver människors kreativitet.

Trots att det inte finns något som bättre garanterar tillväxt och framgång än liberal demokrati – ett öppet samhälle och en öppen ekonomi – nämns det bara i ett antal delmål under mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen, exempelvis:

delmål 16.6: Bygga upp effektiva och transparenta institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer,

delmål 16.7: Säkerställa ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande på alla nivåer,

delmål 16.10: Säkerställa allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal.

År 1950 bodde 31 procent av världens befolkning i demokratiska länder. Åren därefter

såg vi en demokratisk framgångssaga världen över när kolonier rämnade, militärdiktaturer försvann och sedermera även kommunistiska diktaturer föll samman. År 2000 hade andelen som bodde i demokratier passerat 50 procent. Men demokratin backar nu globalt för tionde året i rad.

I ett läge där auktoritära krafter vill ta ifrån människor makten över deras liv, är det viktigt att Sverige med sitt långa arv av demokrati och yttrandefrihet står upp för dessa värden. Det finns flera viktiga frågor att driva.

Det är valda politiker – politiska partiers representanter – som måste ta plats i världens parlament. Det är därför viktigt att föreningsfriheten tillåts gälla också partier – oppositionspartier är ofta särskilt sårbara när en regim slår in på en auktoritär väg. Individier måste ges frihet att organisera sig i politiska partier och civilsamhället.

Det gäller inte minst kvinnor – utan kvinnor i partierna blir det svårt att öka den kvinnliga andelen politiker på maktpositioner. Det går inte att göra skillnad på demokratin och feminismen. Utan en fri diskussion går det inte att bryta konservativa och patriarkala normer. Flickor som förvägras utbildning förblir beroende av män. Och om kvinnor i fattiga länder inte kan välja sina lagstiftare är risken stor att det inte blir några satsningar på mödravård eller sexuella och reproduktiva rättigheter.

Det finns också en tydlig koppling mellan demokrati och fred. Att etablera demokratiska institutioner är det beprövade bästa sättet att långsiktigt lösa konflikter. Men vi ser också ett stort behov av individperspektiv i kampen för en bättre värld. Utan demokrater skapas inga demokratier. Omvärldens stöd kan betyda mycket för den som kämpar mot en auktoritär regim – därför vill Liberalerna att medel avsätts specifikt för enskilda demokratiaktivister.

Sverige måste självklart inom de multilaterala samarbetena ännu tydligare än i dag driva en agenda för ökad demokratisering, särskilt i ett läge där en stor del av resten av världen antagit andra målsättningar. Biståndet bör riktas om så att en större del går till främjande av yttrandefrihet och pressfrihet.

En angelägen uppgift är att stärka oberoende medier. Här har utlandsmyndigheterna en viktig roll. Riktat bistånd bör i högre grad än i dag ges till fria journalisters utbildning och kontakter i Sverige. Goda exempel är Radio Free Europe och Radio Marti. Detta är relevant exempelvis i Kuba där många demokratiaktivister har sin bas i nättidningar eller radiokanaler som sänder från Miami. Sverige bör dessutom driva på för att EU:s biståndsstrategier får ett ökat fokus på demokratiinsatser, och stödja de goda initiativ som redan tagits. Ett sådant är EU Human Rights Defender Mechanism, som presenterades i december 2015

och som ska bistå riskutsatta MR-aktivister i andra delar av världen. Mekanismen bidrar till uppfyllandet av de globala hållbarhetsmålen. Den väntas vara på plats 2018 och kommer att kunna ge både akut och mer långsiktigt stöd till aktivister globalt. Det handlar om allt från fysiskt skydd till nätverks-etablering.

Jag vill ge de svenska utlandsmyndigheterna i uppgift att tydligare prioritera arbetet för att främja demokrati och mänskliga rättigheter. Den svenska rösten utomlands måste prioritera värderingar, inte bara nationella intressen. Våra ambassader i ickedemokratiska länder ska ha en särskild uppgift att stötta den demokratiska oppositionen på plats och vi bör även sätta tryck på de olika EU-delegationerna världen över att agera på samma sätt. Det är också viktigt att Sverige driver på i andra frågor som är politiskt känsliga i mottagarländerna. Det gäller framför allt sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter – kvinnors rätt till

sin kropp och sexualitet, inklusive rätten till fri abort – samt hbtq-personers rättigheter.

När jag satt i Alliansregeringen öppnade den svenska ambassaden i Havanna ett internetcafé för dissidenter och andra som ville ta del av censurerad information. Det kan låta banalt, men det gjorde stor skillnad. Caféet var vid sidan av det amerikanska konsulatet en av få platser där kubaner kunde kommunicera fritt. På samma sätt blev den svenska ambassaden i Minsk en mötesplats för fria krafter i det vitryska samhället. Den som har följt nobelpristagaren Svetlana Aleksijevitj inser vad det innebär. Vi behöver fler modiga frihetsprojekt för att stötta människor i diktaturer och auktoritära stater att kunna få tycka, tänka och tro fritt. Det blir aldrig demokrati utan demokrater på plats.

Våren 2016 öppnade utställningen Ordets akt på Kulturhuset i Stockholm för att fira att den svenska tryckfriheten

fyllde 250 år. I katalogen skrev den irakiske fristadsförfattaren Ashraf Atracchi att vi aldrig ska ta det fria ordet för givet, att Sverige är en förebild för människor världen över. Jag vill att Sverige mer än något annat ska kämpa för demokratin och

fortsätta att stödja enskilda individer som vågar stå upp för frihet och trotsa auktoritära regimer. Det är särskilt viktigt mot bakgrund av att demokratin undantagits från de globala målen för hållbar utveckling.

BIRGITTA OHLSSON är riksdagsledamot sedan 2002 och utrikespolitisk talesperson för Liberalerna. Mellan åren 2010-2014 var hon EU- och demokratiminister och 2002-2010 satt hon i Sidas styrelse. Birgitta har varit förbundsordförande för Liberala Ungdomsförbundet och Liberala Kvinnor.

AGENDA 2030 OCH HBTQ

När Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling antogs var målsättningen att bygga vidare på och samtidigt bemöta den kritik gällande ensidighet som föregångarna, millenniemålen, fått. Detta gjordes genom att arbeta så brett som möjligt, under ett kompromisslöst ledord som löd ”no one will be left behind”.

Det här ambitiösa ställningstagandet har lett till mycket gott och legat till grund för något som är inget mindre än en revolution för globalt utvecklingssamarbete. Trots detta anser jag att agendan saknar konkreta formuleringar för att värna om rättigheterna för en av världens mest utsatta grupper – homosexuella, bisexuella, transpersoner och personer med queera uttryck och identiteter: HBTQ-personer.

Hösten 2015, när Agenda 2030 antogs, var jag sjutton år och ledde tillsammans med mina kamrater mitt första lite större projekt som nybliven politiskt aktiv ungdom. Vi var en grupp på cirka åtta-nio personer som samlats efter mörkrets inbrott för att iscensätta en manifestation längst ner på Storgatan i Luleå. Det hela var en liten tillställning, med banderoller gjorda av inte mycket mer än överblivna lakan, vattenfärg

och ungdomlig entusiasm. Vi hängde banderollerna längs med kanten på en gul träpaviljong, upplysta av det svaga skenet från ett knappt dussin tiokronorsmarschaller nedstuckna i den nyfallna snön.

Syftet var att uppmärksamma Transgender day of Remembrance, en dag tillägnad minnet av oskyldiga transpersoner som fått sätta livet till som offer för systematiskt våld och transfobi. Som del av minneshögtiden hade vi bestämt oss för att läsa den nytukomna listan med namn, ålder och dödsorsak nedtecknade för varje dokumenterat offer. Det var så kallt, men vi stod där i kylan och höll varandras händer tills varje namn var uppläst och varje ljus på paviljongens trätrappa hade tänts trots att kylan nöp i varje finger och kind.

Det var det året jag började min resa som ungdomsengagerad och såg en markant ökad medvetenhet hos allmänheten i många länder gällande HBTQ-frågor i och med att många länder, däribland USA, valde att tillåta samkönade äktenskap.

Transfrågor lyftes fram i media. Ett antal högprofilerade filmer med transkaraktärer hade premiär det året och flera kända mediapersonligheters nyfunna öppenhet kring sin könsidentitet fick löpsedlar. 2015 präglades dock inte bara av öppenhet och stora framsteg inom HBTQ-rörelsen, utan även en ökning i hat- och våldsbrott mot alla HBTQ-personer – särskilt mot transpersoner.

Enligt flera fristående källor som Human Rights Watch är 2015 det år som uppmätt högst antal dödsfall på transpersoner sen mätningarna påbörjades i mitten av 90-talet. Enbart i USA fanns 21 dokumenterade mord – alla offer var kvinnor, och majoriteten av dessa tillhörde en eller flera etniska minoriteter. För att sätta statistiken i perspektiv innebär detta inte bara en dryg fördubbling sedan året innan utan även att det skett ett mord lite drygt var sjuttonde dag.

Under 2016, ett år som präglats av polisbrutalitet och förbud mot Pridefestivaler i länder som Uganda och Ryssland, samt

det värsta terrorbrottet i USA sedan 9/11 – masskjutningen på nattklubben Pulse i Orlando, förväntas dessa siffror överstiga till och med 2015 års makabra rekord.

Att vara öppet homosexuell, bisexuell, transperson eller queer är, 2016, fortfarande tyvärr i många delar av världen direkt förenat med livsfara. Förutom risken för våld möter HBTQ-personer världen över dagligen diskriminering exempelvis inom skolan, på arbetsplatsen och inom vården. Personer inom gruppen löper också större risk än den övriga befolkningen att hamna i fattigdom, drabbas av arbetslöshet och nekas rätt till grundläggande basala behov.

Trots denna statistik och trots den utbredda diskrimineringen har de ambitiösa hållbarhetsmålen med sin imponerande räckvidd och storslagna vision om att inte lämna någon utanför inte inkluderat en enda konkret formulering för att aktivt skydda eller värna HBTQ-personers

rättigheter. Eller ja, förutom två vaga formuleringar i delmål 3.7: ”Senast 2030 säkerställa att alla har tillgång till sexuell och reproduktiv hälsovård, inklusive familjeplanering, information och utbildning, och att reproduktiv hälsa integreras i nationella strategier och program” och i delmål 10.2: ”Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.” Detta, i min mening, räcker inte med tanke på den rådande situationen globalt och de signaler FN och FN:s medlemsländer sänder ut när det gäller innehållet i Agenda 2030.

FN är en unik organisation, en global, mellanstatlig mötesplats och forum för diskussion olik någon annan i modern tid. FN kan vara ett kraftfullt verktyg för förändring, en arena där internationella ramverk för utveckling kan formuleras och

leda vägen för modern utveckling, men bara om vi, som medborgare i FN:s medlemsstater kräver det. Vissa kan argumentera för att avsaknaden av konkreta formuleringar om HBTQ beror på att frågan är kontroversiell i många länder. Och att det var bättre att exkludera en liten grupps önsknings och låta de existerande formuleringarna vara vaga och öppna för tolkning för att snabbare kunna nå konsensus i förhandlingarna och komma fram till ett beslut. Detta, enligt mig, är inte rätt väg att gå.

Att arbeta för HBTQ-rättigheter handlar inte bara om att värna en liten grupp, det handlar om att i realiteten förverkliga de löften som är inskrivna i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och ta ansvar för deras vidareutveckling. När vi exkluderar en grupp, hur stor eller liten den än må vara, vilket föredöme visar vi då? På vilket sätt arbetar vi då i praktiken för att garantera att "ingen ska lämnas utanför" och

att alla ska behandlas lika? Vi måste granska oss själva och bli bättre, eller utvecklas, om man nu vill uttrycka det så.

Sverige har kommit långt i och med implementeringen av den nya feministiska utrikespolitiken, men har precis som andra länder en lång väg kvar att vandra. Vi måste fortsätta arbeta aktivt med vårt bemötande av HBTQ-personer inte bara på hemmaplan exempelvis inom vård, utbildning och arbetsmarknad utan även via FN på global nivå. Just för att det är så viktigt, inte bara för de mänskliga rättigheternas fortsatta utveckling utan för att de globala målen om hållbar utveckling ska nås. HBTQ-frågor är en del av vårt globala samhälle och är direkt knutna till svåra frågor som fattigdom, rättssäkerhet, rätten till vård och könsdiskriminering.

Det är därför jag vänder mig direkt till dig som läser detta, vem du än må vara, för det är så (hur klichéartat det än må

låta) att förändring börjar med just dig. Som medborgare i ett FN-land finns det alltid sätt som du kan påverka på, genom att rösta demokratiskt, lyssna på, diskutera och dela med dig av kloka röster för förändring och/eller gå ihop med andra som tycker likadant. Som FN-vän och aktiv supporter tror jag att om vi alla tar till oss det grundläggande budskapet i

Agenda 2030: ”no one will be left behind” och aktivt jobbar tillsammans för att lyfta hela vårt samhälle, från den största majoriteten till de mest utsatta och samtidigt lämnar högt i tak för andra röster att höras och konstruktivt kritiserar Agenda 2030 kan vi gå från ambitiösa drömmar till verklighet. Men bara om vi är villiga att låta det ske.

BEATRICE BUCHT är en av Svenska FN-förbundets unga ambassadörer för Agenda 2030. Hon är medlem i Luleå FN-förening och vill bidra till att öka FN-förbundets synlighet i landets norra delar. Beatrice har tidigare varit politiskt aktiv i en lokal ungdomsförening.

ATT DISKUTERA:

AGENDA 2030 OCH DE GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Läs översikten över Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling på sidorna 6-10 i antologin. Vilken betydelse har millenniemålen haft? Diskutera i gruppen du tillhör!

Vilka är skillnaderna mellan millenniemålen och de globala målen för hållbar utveckling? Diskutera!

Vilken betydelse har det att FN:s 193 medlemsländer kunde anta Agenda 2030 den 25 september 2015? Diskutera! Skulle en global utvecklingsagenda som denna kunna antas i något annat forum? I så fall vilket? Diskutera!

Gå igenom de 17 globala målen för hållbar utveckling! Är det några mål som är nya jämfört med millenniemålen? Är det några som du tycker är särskilt viktiga att nå i ett tidigt skede och som skulle kunna bidra till att andra mål nås? Diskutera!

Vilka fem insatser tror du är viktigast för Sverige att göra för att bidra till att målen nås globalt? Vilka fem insatser tror du är viktigast för Sverige att göra för att nå målen nationellt? Diskutera!

Välj ett eller ett par mål som du anser vara viktiga att nå lokalt där du bor! Hur ska de målen nås? Förslag på insatser som kommunen, landstinget, näringslivet, föreningar och andra aktörer bör göra? Diskutera!

ATT DISKUTERA:

DE GLOBALA MÅLEN ÄR ALLAS MÅL

Håller du med Caroline Åberg när hon säger att de globala målen för hållbar utveckling är allas mål? Diskutera!

Åberg skriver att FN spelat en avgörande roll i framtagandet av Agenda 2030, men att det var FN:s medlemsländer som antog målen och därmed har ansvaret för att nå dessa till 2030. Var det viktigt att förhandlingarna skedde i FN? Diskutera! Diskutera medlemsländernas ansvar för att målen ska nås! Diskutera Sveriges roll! Välj ett internationellt eller ett nationellt perspektiv!

FN:s utvecklingsprogram UNDP samordnar FN-systemets insatser för att bidra till att målen nås. Sök fakta om UNDP! Se länk sid 12. Diskutera vilka insatser FN-systemet bör göra för att bidra till att målen nås!

Åberg nämner mål 10 om att minska ojämlikheten inom och mellan länder. Vad innebär ojämlikhet? Diskutera olika aspekter på bristande jämlikhet! Diskutera olika insatser som krävs för att minska ojämlikheten.

Vilken roll anser du att FN:s generalsekreterare Antonio Guterres bör ha i genomförandet av Agenda 2030? Diskutera några åtgärder han bör vidta gentemot FN-sekretariatet och FN:s medlemsländer!

ATT DISKUTERA:

AGENDA 2030 OCH CIVILSAMHÄLLETS ROLL

Tiina Nummi-Södergren diskuterar civilsamhällets roll i framtagandet av Agenda 2030. Vad vet du om civilsamhällets möjligheter att medverka i FN-möten och påverka förhandlingar? Diskutera betydelsen av detta!

Nummi-Södergren beskriver hur framgångarna med millenniemålen inte kom personer med funktionsnedsättningar och deras familjer till del. Diskutera orsakerna till detta! Finns det andra grupper i samhället som också diskrimineras och inte får ta del av utvecklingen? Vad krävs för att komma till rätta med diskriminering och utanförskap?

Som exempel tar Nummi-Södergren mål 1 om att avskaffa fattigdom i alla dess former överallt, mål 4 om att säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla, och mål 10 om att minska ojämlikheten inom och mellan länder. Diskutera de målen ur ett antidiskrimineringsperspektiv.

Nummi-Södergren berättar om civilsamhällets samverkan för Agenda 2030 inom ramen för CONCORD Sveriges verksamhet. Hur ser du på civilsamhällets betydelse? Finns det samverkan mellan föreningar på din ort? Vilken roll har FN-föreningen? Diskutera!

ATT DISKUTERA:

EN GLOBAL FOLKRÖRELSE FÖR AGENDA 2030

Kenneth G Forslund hävdar att det krävs en global folkrörelse för att Agenda 2030 ska kunna genomföras. Diskutera den ståndpunkten!

Om ni i föreningen eller gruppen skulle ta initiativ till en sådan folkrörelse, antingen en nationell i Sverige eller en global, vilka metoder skulle ni föreslå?

Forslund tar upp företagens ansvar och beskriver vad han anser vara smart respektive inte smart konkurrens. Diskutera den beskrivningen!

Forslund nämner några områden där Sverige måste bli bättre: likvärdig utbildning, biologisk mångfald och modern energi. Håller du med? Välj ett av områdena och diskutera vad Sverige borde göra för att komma till rätta med problematiken! Finns det andra områden där Sverige borde göra mer?

Andra områden som Forslund tar upp är tillväxt, hushållning av resurser och återvinning. Diskutera sambandet mellan dessa områden och hur ni hushållar med resurser och vad ni återvinner!

Mål 6 i Agenda 2030 handlar om rent vatten och sanitet. Forslund tar upp betydelsen av detta mål i sin text. Gå igenom delmålen under mål 6 och diskutera dessa!

ATT DISKUTERA:

HUR LÄNGE SKA VI FRÅGA? SLÄPP IN OSS!

Romiana Bikasha menar att barn och unga måste släppas in i samhällsdebatten. Delar du hennes ståndpunkt? Diskutera varför barn och unga stoppas i dörren av vuxna! Vad krävs för att vuxenvärlden ska släppa in en yngre generation?

Bikasha deltog i den svenska regeringsdelegationen till FN:s högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF) 2016. Hon berättar hur väldigt få unga människor hade möjlighet att delta i mötet. Diskutera betydelsen av att unga människor engagerar sig i genomförandet av Agenda 2030, lokalt, nationellt och globalt!

Diskutera hur barn, unga och vuxna kan samverka för att bidra till att Agenda 2030 genomförs!

Bikasha skriver att LSU arbetar för de flesta av målen för hållbar utveckling, men nämner särskilt fyra mål. Varför tror du att hon nämner just de fyra målen? Diskutera!

I december 2015 antog FN:s säkerhetsråd resolution 2250 om unga människors roll och betydelse för fred och säkerhet. Se länk till resolutionen och diskutera den:

<http://www.un.org/youthenvoy/2015/12/un-security-council-adopts-historic-resolution-on-youth-peace-and-security>

Diskutera sambandet mellan fred och säkerhet och hållbar utveckling!

ATT DISKUTERA:

AGENDA 2030

ETT GEMENSAMT GLOBALT ANSVAR

Henrik Hammargren hävdar att internationellt samarbete och ansvar är den enda vägen framåt om vi ska lyckas skapa en mer hållbar värld. Delar du den inställningen? Diskutera!

Hammargren lyfter fram tre dimensioner som han anser är avgörande för att nå resultat:

- Nationellt ägarskap genom inkludering och deltagande. Diskutera hans analys av vad det innebär!
- Fokus på konfliktdrabbade stater. Diskutera hans analys av vad det innebär!
- Reformering av FN-systemet. Diskutera hans analys av vad det innebär!

Den globala uppföljningen av Agenda 2030 bygger på frivilliga landöversyner. Hammargren påtalar att i slutskedet av förhandlingarna försvann ordet ”ansvarsutkrävande” ur förslaget då vissa länder ville göra uppföljning och implementering mindre tvingande. Hur ser du på detta? Diskutera!

Hammargren avslutar med att konstatera att genomförandet av Agenda 2030 ska ske på nationell nivå men att det är ett gemensamt och globalt ansvar. Diskutera vad det innebär!

ATT DISKUTERA:

NÄRINGSLIVET I BRÄSCHEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Eva Axelsson hävdar att snabbheten och resurserna att driva klimat- och hållbarhetsfrågorna i det tempo som krävs inte finns hos politiken i första hand utan hos det globala näringslivet. Delar du den inställningen? Diskutera!

Axelsson skriver att konsumenterna i allt större utsträckning förväntar sig att företagen agerar ansvarsfullt. Gör du det som konsument? Diskutera!

Mål 12 handlar om att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Hur viktigt är det?

Axelsson hänvisar till klimathotet som hänger över oss och det klimatavtal som världen enades om i december 2015. Mål 13 handlar om att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser. Diskutera åtgärder för att stoppa klimatförändringarna!

Axelsson skriver att aktiebolagens syfte med den egna verksamheten har svängt. Nu är det allt viktigare att leverera nytta för både kunden, medarbetarna och de samhällen som företagen verkar i. Diskutera mål 8.

ATT DISKUTERA:

DET ÄR DEMOKRATIN, DUMBOM

Birgitta Ohlsson skriver att det allra viktigaste målet saknas i Agenda 2030, nämligen att varje medborgare i fria, öppna och demokratiska val ska få välja sina ledare. Delar du den uppfattningen? Diskutera!

Mål 16 handlar om att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling. Ordet ”demokrati” nämns dock inte bland något av delmålen. Varför? Diskutera!

Ohlsson vill att svensk utrikes- och biståndspolitik ska ha demokratiutveckling och respekt för mänskliga rättigheter som överordnat mål. Håller du med? Diskutera!

Hon anser att en större del av biståndet bör gå till främjande av yttrandefrihet och pressfrihet. Håller du med? Diskutera!

Ohlsson hävdar att det inte går att göra skillnad på demokrati och feminism. Delar du den ståndpunkten? Diskutera!

Ohlsson diskuterar kopplingen mellan demokrati och fred och menar att etablerandet av demokratiska institutioner är det beprövat bästa sättet att långsiktigt lösa konflikter. Diskutera den kopplingen och vilken bäring den har på Agenda 2030!

ATT DISKUTERA: AGENDA 2030 OCH HBTQ

Beatrice Bucht skriver att Agenda 2030 saknar konkreta formuleringar för att värna rättigheterna för en av världens mest utsatta grupper, HBTQ-personer. Diskutera orsakerna till att sådana skrivningar saknas i agendan!

Bucht berättar hur hon som 17-åring och nybliven politiskt aktiv ungdom hösten 2015 genomförde en manifestation för att uppmärksamma att oskyldiga transpersoner fått sätta livet till som offer för systematiskt våld och transfobi. Diskutera betydelsen av manifestationer som denna! Kan en manifestation eller demonstration påverka politiken och samhället?

Bucht hänvisar till två mål med vaga formuleringar som kan tolkas omfatta HBTQ-personer: mål 3 om att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar och mål 10 om att minska ojämlikheten inom och mellan länder. Diskutera de delmål som hon hänvisar till.

Hur ska ledorden, ”ingen ska lämnas utanför”, som genomsyrar Agenda 2030 kunna förverkligas? Diskutera!

Bucht vänder sig till läsaren och säger att förändring börjar med just dig. Vad kan du göra för att Agenda 2030 blir ett kraftfullt verktyg för en bättre värld för alla? Diskutera!

SVENSKA FN-FÖRBUNDET

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Vi är en ideell organisation och en svensk folkrörelse som arbetar med att föra samman individer och organisationer i ett gemensamt arbete för en bättre värld och för ett starkare och bättre Förenta Nationerna. Vi har tusentals medlemmar som är organiserade i lokalföreningar och distrikt. Vi är dessutom en paraplyorganisation för 84 riksorganisationer som är anslutna till oss som ett stöd för FN-tanken. Genom vår skolverksamhet finns idag även ett 30-tal FN-skolor runt om i landet.

GENOM VÅRT ARBETE STÖDJER VI VIKTIGA FN- PROJEKT I VÄRLDEN

Vi driver ett flertal projekt för att sprida kunskap om och skapa

opinion kring FN:s arbete inom mänskliga rättigheter, fred och utveckling. Projekten fokuserar på minröjning, att stärka flickors rättigheter och att barn som lever i extrem fattigdom ska få gratis skolmat. Genom dessa projekt bedriver vi insamlingsverksamhet till viktiga FN-insatser som saknar resurser. Vi har även en katastrofinnsamling till Syriens drabbade.

Svenska FN-förbundet
www.fn.se/agenda2030

Stöd FN-förbundets projekt
Flicka www.fn.se/flicka

Stöd FN-förbundets projekt
Skolmat www.fn.se/skolmat

Stöd FN-förbundets projekt
Minor www.fn.se/minor

DEBATTANTOLOGI AGENDA 2030 – GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Redaktör: Berith Granath

Design/produktion: Tomorrow' AB

Tryck: Tellogruppen – 2017

Handläggare för utvecklingsfrågor på Svenska FN-förbundet:

Karin Johansson, karin.johansson@fn.se

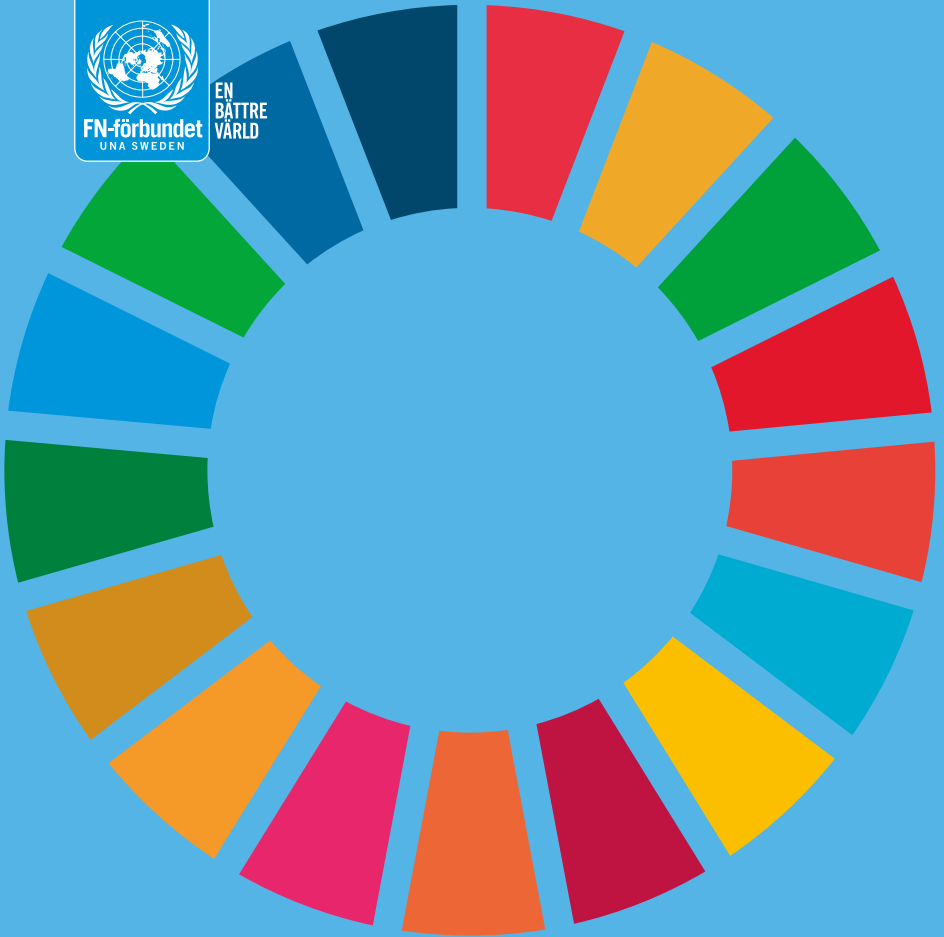
Produktionen av debattantologin görs med stöd av Sida.

Sida har inte deltagit i produktionen och ansvaret för innehållet är utgivarens.

FN-förbundet
UNA SWEDEN

EN
BÄTTRE
VÄRLD

SVENSKA FN-FÖRBUNDET Box 15 115 • 104 65 Stockholm • 08-462 25 40 • e-post info@fn.se • www.fn.se

 www.twitter.com/FNforbundet

 www.facebook.com/FNforbundet